

I

Je zult nooit horen dat een sportman bij een tragisch ongeval zijn reukvermogen verliest. En terecht. Het is pas nieuws als het universum ons kwelt met lessen waar we op latere leeftijd niets meer aan hebben. Daarvoor moet de sportman zijn benen verliezen, de filosoof zijn verstand, de schilder zijn ogen, de musicus zijn gehoor en de chef-kok zijn tong. Mijn les? Ik verloor mijn vrijheid. Ik belandde in deze vreemde gevangenis, waar je eraan went nooit iets op zak te hebben en te worden behandeld als een hond die in een heilige tempel heeft gepist. Alleen het wennen aan de verveling is een godsonmogelijke klus. Ik kan leven met de voortvarende lomphheid van de bewakers, met de zinloze erecties en zelfs met de verstikkende hitte. (Kennelijk is airco een aanslag op het maatschappelijke gevoel voor vereffening – alsof we weggkomen met moord als het een paar graadjes koeler is.) Maar hoe kom ik hier mijn tijd door? Met een verliefdheidje soms? Er loopt hier een vrouwelijke cipier rond met een onverschillige blik die me wel intrigeert, maar vrouwen versieren is nooit mijn sterkste kant geweest – ik laat me altijd afpoeieren. De hele dag slapen dan? Zodra ik mijn ogen sluit, zie ik de dreigende kop voor me die me mijn hele leven al achtervolgt. Mediteren? Na alles wat ik heb meegemaakt, weet ik dat de menselijke geest zijn afdruk op het membraan niet waard is. Al met al is er dus niets voorhanden – niet genoeg, in elk geval – om dat slopende zelfonderzoek uit de weg te gaan. En mijn herinneringen zijn ook met geen stok weg te meppen.

Het enige wat me nog resteert is de waanzin – wat niet bepaald een opgave is in dit theater waar om de week de Apocalyps wordt opgevoerd. Gisteravond was de voorstelling weer extreem spectaculair: ik sliep al bijna toen het gebouw op zijn grondvesten

schudde en ik honderden woeste stemmen als uit één keel hoorde brullen. Ik verstijfde. Een opstand, alweer zo'n beroerd georganiseerde revolutie. Het was nog geen twee minuten aan de gang toen de deur werd opengetrapt en een lange vent mijn cel binnenkwam, met een grijns die hij vooral ter decoratie had opgezet.

‘Je matras,’ zei hij.

‘Waarvoor?’ vroeg ik.

‘We steken alle matrassen in de fik,’ pochte hij, met de duimen opgestoken alsof die actie hét kroonjuweel was van de prestaties der mensheid.

‘En waarop word ik dan geacht te slapen? Op de vloer?’

Hij haalde zijn schouders op en zei iets tegen me in een taaltje dat ik niet verstond. Hij had rare bulten in zijn nek; er gebeurden blijkbaar vreselijke dingen onder zijn vel. De mensen hier zijn er stuk voor stuk slecht aan toe en misvormd door de rampspoed die wel op ze vastgespijkerd lijkt. Dat geldt ook voor mij; mijn hoofd is een verpieterd druifje en mijn lichaam de rank.

Ik wuifde de gevangene weg en luisterde naar de geluiden waarmee anarchie en chaos nu eenmaal gepaard gaan. Dat was het moment dat ik op het idee kwam mijn tijd te vullen met het optekenen van mijn verhaal. Zoiets moest ik natuurlijk stiekem doen, achter een dichte deur en uitsluitend 's nachts; mijn schrijfsels kon ik verstoppen in de vochtige ruimte tussen de wc-pot en de muur, en dan maar hopen dat mijn celgenoten niet de neiging kregen zich op handen en knieën te laten zakken. Ik had net mijn plan uitgestippeld, toen de opstand eindelijk de lampen uitdeed. Ik bleef op mijn brits zitten en staarde gebiologeerd naar de gloed van brandende matrassen waar de hele gang van oplichtte, totdat mijn betovering werd verbroken door twee ongeschoren gevangenen met grimmige ogen. Ze stoven mijn cel binnen en keken naar me als naar een bergpanorama.

‘Was jij dat, die zijn matras niet wilde opgeven?’ gromde de langste van de twee. Hij had een harses alsof hij al drie jaar met dezelfde kater wakker werd.

Ik knikte.

‘Ga aan de kant.’

‘Ik wilde wel net even gaan liggen,’ protesteerde ik. Diep vanuit hun keel kwam een schor lachje dat klonk alsof een lap spijkerstof in tweeën werd gescheurd. De lange schoof me opzij en

rukte het matras van mijn bed, terwijl de ander er als bevroren bij stond en de dooi afwachtte. Er zijn dingen waar ik mijn nek voor riskeer, maar een bultig matras zit daar niet bij. De gevangenen tilden het samen op, maar bleven nog even treuzelen bij de deur.

‘Kom je nog?’ vroeg de kleinste me.

‘En dan?’

‘Het is jouw matras,’ stelde hij eenvoudig. ‘Het is jouw recht om het in de hens te zetten.’

Ik gromde. Mannen en hun codes! Zelfs in een bandeloos inferno moeten ze zich nog enige vorm van eer verschaffen, wanhopig als ze zijn om zich maar van het beest te onderscheiden.

‘Ik doe niet mee.’

‘Je zegt het maar,’ zei hij een tikje teleurgesteld, en hij mompelde iets in zijn eigen taal tegen zijn trawant, die grinnikte toen ze de gang op liepen.

Er is hier altijd wat aan de hand – is het geen rel, dan probeert er wel iemand te ontsnappen. Maar dankzij dat soort doelloze acties kan ik tenminste de positieve kanten van mijn gevangenschap inzien. In tegenstelling tot degenen die zich in een brave samenleving de haren uit hun kop trekken, hoeven wij ons niet te schamen voor onze dag-in-dag-uitdepressie. Hier hebben we iets tastbaars om de schuld bij neer te leggen – iemand met glimmend gepoetste laarzen. Daarom, als ik erover nadenk, laat vrijheid me koud. Want daarbuiten in de echte wereld zou het met zich meebrengen dat je officieel als schrijver door het leven moet – zelfs als je een snertverhaal aflevert.

Waar moet ik mijn verhaal beginnen? Dat gesjacher met herinneringen is bepaald geen makkie: hoe moet je kiezen tussen datgene wat gebiedend aan je mouw trekt, wat nog rijpt, wat al krimpt, en wat is voorbestemd om door woorden te worden gemangeld zodat het er verwrongen uit komt? Eén ding staat vast: mijn vader overal buiten laten is een inspanning die mijn krachten ver te boven gaat. Elke gedachte waar pa niet in voorkomt, voelt als een obligate strategie om elke herinnering aan hem te ontlopen. En waarom zou ik die gedachten eigenlijk willen ontlopen? Mijn vader strafte mij voor mijn bestaan, en nu straf ik hem voor zijn bestaan. Eerlijk is eerlijk.

Het echte probleem is dat ik als een dwerg tegen onze levens

opkijk. Ze torenen disproportioneel hoog boven me uit. Pa en ik hebben een breder doek volgeklieerd dan waar we recht op hadden, uitgesmeerd over drie continenten, vanuit de obscuriteit naar de roem, van steden naar oerwouden, van lompen naar merklompen, verraden door onze liefdes en onze lichamen, vernederd op nationaal en daarna op internationaal niveau en dat alles met nauwelijks zoiets als een knuffel om ons erdoorheen te slepen. Wij waren als twee luilakken op avontuur, gingen speels met het leven om, maar waren te geremd om echt alle teugels te laten vieren. Waar moet ik die wanstaltige odyssee van ons laten beginnen? Hou het simpel, Jasper. Denk eraan: mensen zijn tevreden – nee, raken in extase – als je complexe gebeurtenissen versimpelt. Bovendien is mijn verhaal steengoed en het is nog waargebeurd ook. Waarom weet ik niet, maar mensen schijnen dat belangrijk te vinden. Ik niet. Als iemand mij zou vertellen dat hij een wereldverhaal voor me heeft en elk woord is gelogen, dan zou ik op het puntje van mijn stoel zitten.

Volgens mij ontkom ik er niet aan: dit zal net zoveel over mijn vader gaan als over mijzelf. Het is een ondraaglijke gedachte dat een mens nooit zijn levensverhaal kan vertellen zonder zijn aartsvijand een glansrol toe te bedelen, maar zo zijn de kaarten nu eenmaal geschud. Het geval wil dat mijn vader waarschijnlijk de meest verafschuwde man is van heel Australië en zijn broer – mijn oom – de meest bejubelde, dus laat ik de zaken even rechtzetten, al is het niet mijn bedoeling om jullie liefde voor mijn oom te ondermijnen of de haat jegens mijn vader te temperen, vooral niet als die haat alom aanwezig is. Ik wil je feestje niet verpesten als je haatgevoelens als instrument hanteert om makkelijker te kunnen bepalen van wie je wil houden.

Dit moet ik eerst nog even kwijt: het lichaam van mijn vader zal nooit gevonden worden.

Het grootste gedeelte van mijn leven kon ik niet beslissen wat ik met mijn vader aan moest: medelijden met hem hebben, van hem houden, hem haten, hem negeren, hem bewonderen, hem veroordelen of hem vermoorden. Door zijn volstrekt onvoorspelbare gedrag tastte ik tot op de laatste seconde in het duister. Over alles en iedereen had hij tegenstrijdige ideeën en over mijn opvoeding al helemaal: na acht maanden kleuterschool besloot hij dat ik daar niet meer op mijn plaats was omdat hij het onderwijssysteem ‘ver-

lammend, geestdodend, archaïsch en nietszeggend' vond. Geen idee hoe iemand vingerverven archaïsch en nietszeggend kan noemen. Kliederig, ja. Geestdodend, nee. Hij haalde me van school met de bedoeling om mij zelf les te geven, en in plaats van me te laten vingerverven las hij me de brieven voor die Vincent van Gogh aan zijn broer Theo schreef vlak voor hij zijn oor afsneed, en passages uit het boek *Human, All Too Human*, zodat wij samen 'Nietzsche konden redden van de nazi's'. Daarna raakte pa in de ban van een andere tijdrovende bezigheid – turen naar de sterrenhemel – en zat ik binnen tussen vier muren te draaien met mijn duimen waar ik graag een likje vingerverf op had willen hebben. Na zes weken kwakte hij me weer op de kleuterschool, en net toen het ernaar uitzag dat ik toch een normaal leven ging leiden, liep hij plotseling in de tweede week het klaslokaal binnen en rukte me weer uit de schoolbanken, want hij werd bevangen door de vrees dat hij mijn beïnvloedbare geest had achtergelaten in 'de plooien van Satans onderbroek'.

Deze keer was het hem menens, en aan onze wankele keukentafel, waar hij de as van zijn sigaret aftikte op stapels vuile borden, onderwees hij mij in literatuur, filosofie, aardrijkskunde, geschiedenis en een niet nader benoemd onderwerp dat zoveel behelsde als het uitpluizen van de kranten, waarbij hij me toeblofte dat de media zich bezighielden met wat hij omschreef als 'het opzweepen van morele paniek', en van mij verlangde dat ik kon vertellen waarom mensen zich tot paniek lieten opzweepen, moreel gezien. Andere keren gaf hij les vanuit zijn slaapkamer, tussen honderden tweedehandsboeken, foto's van somber kijkende dichters, lange rijen lege bierflessen, krantenknipsels, oude plattegronden, zwart verkleurde bananenschillen, dozen vol nog op te roken sigaren en asbakken vol opgerookte sigarenpeuken.

Een voorbeeld van zo'n les: 'Goed, Jasper. Dit is een gegeven. De wereld valt niet langer ongemerkt uiteen, tegenwoordig maakt dat een scheurende herrie! In elke stad op deze aarde marcheert de walm van hamburgers ongegeneerd door de straten, op zoek naar oude bekenden! In de traditionele sprookjes was de boze heks nog lelijk; tegenwoordig heeft ze hoge jukbeenderen en siliconentieten! Mensen hebben geen greintje mysterie meer doordat ze nooit eens hun bek houden! Religie is net zo verlichtend als een blinddoek! Hoor je het, Jasper? Soms loop je 's avonds laat door een stad, en die ene vrouw die voor je loopt

zal over haar schouder kijken en gauw de straat oversteken, puur en alleen omdat bepaalde leden van jouw geslacht vrouwen verkrachten en kinderen aanranden!’

Elke les was verwarrend, met onderwerpen die van de hak op de tak sprongen. Hij wilde me aanmoedigen tot socratische dialogen, maar het draaide er altijd op uit dat hij beide partijen voor zijn rekening nam. Toen alles een keer plat kwam te liggen na een blikseminslag, stak pa een kaars op en hield die onder zijn kin om te demonstreren dat het menselijk gelaat bij de juiste belichting een duivels masker wordt. Hij leerde me om bij het maken van afspraken niet ‘die stomme ingesleten gewoonte’ te imiteren om tijdstippen te kiezen die gebaseerd waren op het kwartier. ‘Plan nooit een ontmoeting om 7:45 of 6:30, Jasper, maar kies een tijdstip als 7:12 of 8:03!’ Als de telefoon ging, nam hij op en zei niets – en als de persoon aan de andere kant ‘hallo’ zei, zette hij een beverig, hoog stemmetje op en zei: ‘Papa niet thuis.’ Zelfs als kind begreep ik hoe absurd het was dat een volwassen kerel zich voordeed als zijn zesjarige zoontje om zich te kunnen verstoppen voor de buitenwereld, maar jaren later merkte ik dat ik precies hetzelfde deed als de telefoon ging. ‘Mijn zoon is niet thuis. Waar gaat het over?’ bulderde ik dan. Pa zou een goedkeurend knikje gegeven hebben. Als hij iets prachtig vond, was het wel verstop-pertje spelen.

Ook buitenshuis gingen de lessen onverminderd door, als pa mij bijvoorbeeld de kunst van het pingelen probeerde bij te brengen – al woonden we niet in een maatschappij waar dat gebruikelijk was. Ik herinner me dat hij me aan de hand meenam om een krant te kopen en tegen de verblufte kioskhouders brulde: ‘Nergens oorlog! Geen ingestorte markt! Geen ontsnapte moordenaars! Waarom is die krant van jou zo duur? Er staat niets in!’

Ik herinner me ook hoe hij me op een gele plastic stoel plantte en zelf mijn haar knipte; dat stond voor hem zo ver van hersenchirurgie af dat hij weigerde te geloven dat een vent met een stel handen en een schaar geen haren zou kunnen knippen. ‘Ik ga geen geld over de balk smijten voor kappers, Jasper. Wat stelt dat hele knipgebeuren nou voor? Het is simpel: je gaat gewoon tot de hoofdhuid.’ Mijn vader, de eeuwige filosoof – geen simpel knip-beurtje of hij stond al stil bij de diepere betekenis. ‘Haar, hét symbool van viriliteit en vitaliteit, al heb je slapjanussen met lang haar en lopen er ook energieke kale kereltjes rond. Waarom knip-

pen we het eigenlijk? Wat is er mis mee?’ zei hij, en viel dan mijn hoofd aan met wild, enthousiast gesnoei. Ook zijn eigen haar knipte hij zelf, vaak zonder spiegel. ‘Ik hoef er geen prijs mee te winnen,’ zei hij dan. ‘Het moet gewoon wat korter.’ Wij waren vader en zoon met dwaze, schots en scheve kapsels, als de belichaming van een van mijn vaders favoriete opvattingen, een die ik pas veel later zou begrijpen: een idioot uiterlijk verschaft je vrijheid.

Tegen de avond werden de daglessen afgetopt met een bedverhaaltje uit eigen fantasievolle koker. Gatver! Ze waren onveranderlijk macaber en heel eng, en hadden altijd een hoofdpersoon die duidelijk naar mij was gemodelleerd. Hier volgt een karakteristiek voorbeeld. *‘Er was eens een jongetje dat Kasper heette. Kaspers vriendjes dachten allemaal hetzelfde over dat ene dikke jongetje in de straat. Ze haatten hem. Kasper wilde vriendjes blijven met de groep, dus hij begon dat dikke jongetje ook te haten. Op een ochtend werd Kasper wakker en ontdekte dat zijn hersenen aan het verrotten waren en dat ze als pijnlijke smurrie uit zijn anus lekten.’* Arme Kasper! Wat had hij het zwaar te verduren. In deze serie bedverhaaltjes werd hij neergeschoten, -gestoken, -geknuppeld, in kokende zeeën gedompeld, over velden vol gebroken glas gesleurd, zijn nagels werden eruit gerukt en zijn organen verslonden door kannibalen; hij verdween in het niets, explodeerde, implodeerde, en werd vaak overvallen door wilde epilepsieaanvallen en chronische doofheid. De moraal was stevast dezelfde: als je de algehele opinie volgt zonder je eigen hersens te gebruiken, zul je een plotse gruweldood sterven. Jarenlang zou ik doodsbenauwd blijven om het ook maar met iemand eens te zijn, al ging het maar over hoe laat het was.

Kasper boekte nooit een opzienbarende overwinning. Hij won af en toe wel een knokpartijtje en werd dan beloond (met twee gouden munten, een kus, de goedkeuring van zijn vader), maar nooit, niet één keer, won hij de slag. En dat allemaal omdat mijn vader er een eigen filosofie op na hield die hem weinig persoonlijke triomfen had opgeleverd, maar dat realiseer ik me nu pas: geen liefde, geen vrede, geen succes, geen geluk. In pa’s belevingswereld bestond er geen duurzame vrede of enige overwinning van betekenis; hij had die ervaring niet. Daarom was Kasper van het begin af aan gedoemd te mislukken – de arme stakker had geen schijn van kans.

Een van de meest gedenkwaardige lessen begon toen mijn vader op de drempel van mijn slaapkamer verscheen met een olijfgroene schoenendoos onder zijn arm. Hij zei: ‘De les van vandaag gaat over jou.’

Hij nam me mee naar het park aan de overkant van ons appartementencomplex; een van die trieste, verwaarloosde plantsoentjes die vast het strijdtoneel waren geweest voor kinderen versus junkies, waarbij de kinderen aan het kortste eind hadden getrokken. Verdord gras, een kapotte glijbaan, een paar rubberen schommels die aan een roestige wirwar van kettingen heen en weer zwaaiden in de wind.

We gingen op een bankje zitten. ‘Let op, Jasper,’ zei pa. ‘Het wordt tijd dat je weet hoe jouw grootouders het verkloot hebben, zodat jij zult begrijpen wat je van de fouten van je voorgangers hebt geleerd; deed je wat zij ook deden, of ketste je op hun fouten af naar een tegenoverliggende orbit om daar je eigen blunders te begaan? We schuifelen allemaal met hangende schouders bij het graf van onze grootouders vandaan met de echo van hun treurige doodsgereutel in de oren en met de bittere nasmaak in onze mond van hun grootste misdaad jegens zichzelf: de schaamte over hun ongeleefde levens. Pas als wij zelf consequent wroeging op mislukking stapelen en onze eigen schaamte over onze eigen ongeleefde levens kunnen inzien, pas dan gaat er een luik open waardoor we hen kunnen begrijpen. Als wij door een gril van het lot alleen maar pittoreske leventjes leiden en van het ene monstersucces naar het andere stuiteren, zullen wij hen nóóit begrijpen! Nooit!’

Hij maakte de schoenendoos open en haalde er een stapel losse foto’s uit. ‘Ik wil je iets laten zien,’ zei pa. ‘Hier, dit is je grootvader,’ en hij hield een zwart-witfoto omhoog van een jongeman met baard die tegen een straatlantaarn leunt. De man lachte niet: het leek wel alsof hij die lantaarnpaal nodig had om niet om te vallen.

Pa pakte nog een foto, een van een jonge vrouw met een onopvallend, ovaalvormig gezicht en een flets glimlachje. ‘Dit is je grootmoeder,’ zei hij, en daarna liet hij de rest van hun foto’s bliksemsnel door zijn vingers glijden alsof de meter aanstond. Veel wijzer werd ik niet van die gefragmenteerde glimpjes van dit monochrome verleden. Op elke foto zagen de gezichten er hetzelfde uit: op het gezicht van mijn grootvader lag permanent een

zorgelijke trek, en mijn grootmoeders glimlachje was nog naar-geestiger dan de allertreurigste frons.

Pa hield nog een foto omhoog. ‘Dit is vader nummer twee. Mijn echte vader. Mensen denken altijd dat biologisch “echter” is dan de man die je daadwerkelijk heeft opgevoed, maar een mens wordt niet opgevoed door een druppeltje vruchtbaar zaad, wel?’

Hij hield de foto onder mijn neus. Ik weet niet in hoeverre gezichten absolute tegenpolen kunnen zijn, maar in tegenstelling tot de bloedserieuze uitdrukking van die eerste grootvader had deze een grijns alsof hij niet alleen was gefotografeerd op zijn eigen allergelukkigste dag, maar op die van iedereen en overal. Hij droeg een overall vol verfspatten, had woeste blonde lokken en droop van het zweet.

‘Eigenlijk kijk ik niet zo vaak naar deze foto’s, want het enige wat ik zie als ik naar foto’s van dode mensen kijk, is dat ze dood zijn,’ zei pa. ‘Of het nou Napoleon is of mijn eigen moeder, ze zijn gewoon de Doden.’

Die dag kreeg ik te horen dat mijn grootmoeder in Polen was geboren, precies in de ongunstige tijd dat Hitler zijn waanideeën over grandeur eigenhandig verwoestte door ze te gaan verwezenlijken – hij ontpopte zich als een krachtig leider met een neus voor marketing. Terwijl de Duitsers oprukten, vluchtten de ouders van mijn grootmoeder uit Warschau, sleepten haar door Oost-Europa en kwamen na maanden van ontbering uiteindelijk in China terecht. Daar groeide mijn grootmoeder op – in het getto van Sjanghai in oorlogstijd. In haar kinderjaren leerde ze Pools, Jiddisch en Mandarijn, kreeg te kampen met de idiote ziektes van het moessonseizoen, met krappe rantsoeneringen en Amerikaanse bombardementen, maar ze overleefde het allemaal.

Toen de Amerikaanse troepen in Sjanghai arriveerden met de jobstijding van de Holocaust, vertrok een groot deel van de joodse gemeenschap uit China om over de rest van de wereld uit te zwermen, maar mijn overgrootouders besloten te blijven omdat ze zich daar inmiddels stevig hadden verankerd als eigenaars van een succesvol meertalig cabaret en een koosjere slagerij. Dit kwam mijn grootmoeder prima uit, aangezien ze inmiddels verliefd was geworden op mijn grootvader, een acteur uit hun theater. In 1956, toen ze krap zeventien was, maakte mijn grootvader

haar zwanger, waarna beide families conform oud-Europees gebruik als een gek de bruiloft moesten organiseren om te voorkomen dat de omgeving één bij één zou optellen. In de week na hun bruiloft besloot de familie weer terug te keren naar Polen zodat het nog ongeborn kind, dat klompje cellen dat mijn vader zou worden, in hun thuisland kon opgroeien.

Ze werden niet bepaald met open armen ontvangen, om het mild uit te drukken. Of het uit schuldgevoel was of uit angst voor vereffening of simpelweg door de onaangename verrassing als een gezin aan de deur klopt met de mededeling ‘jullie wonen in ons huis’, ze waren nog geen tien minuten thuis of voor de ogen van mijn grootmoeder werden haar ouders doodgeknuppeld met een ijzeren staaf. Mijn grootmoeder maakte zich uit de voeten, maar haar echtgenoot niet; hij werd neergeschoten terwijl hij over hun lichamen gebogen in het Hebreeuws zat te bidden – al moest hij nog ‘amen’ zeggen, dus helaas werd de boodschap niet verstuurd. (‘Amen’ is als de button ‘verzenden’ bij e-mail.)

Van het ene moment op het andere was ze zowel weduwe als wees en ze ontvluchtte Polen voor de tweede maal in haar jonge leven, deze keer op een boot naar Australië, waar ze op het dek twee maanden lang naar de angstaanjagende spanwijdte van de horizon stond te staren en net weeën kreeg toen iemand ‘Land in zicht!’ riep. Iedereen rende naar één kant van de boot om over de reling te hangen. De kustlijn was een aaneenschakeling van steile rotspieken met kronen van dicht op elkaar staande groene bomen. Australië! De jongere passagiers slaakten opgewonden gilletjes van blijdschap. De oudere wisten dat alleen lage verwachtingen de sleutel waren tot geluk, en bromden wat.

‘Volg je me nog?’ vroeg mijn vader, die zichzelf onderbrak. ‘Dit zijn de bouwstenen van jouw identiteit. Pools. Joods. Vervolgd. Vluchteling. Dit zijn nog maar een paar van de groenten waarvan we de Jasper-bouillon trekken. Snap je?’

Ik knikte. Ik snapte het. Pa vertelde verder.

Al sprak ze maar een paar woorden Engels, na zes maanden sloeg mijn grootmoeder grootvader nummer twee aan de haak. Deze man kon zijn stamboom traceren tot op de laatste bootlading van in Engeland geboren veroordeelden die op Australische bodem waren gedumpt – maar of dat reden tot trots dan wel